

Utópia vagy megoldás?

El-Hassan Róza:
Mint a madarak

SIRBIK ATTILA

Kortárs Művészetek Múzeuma, Újvidék, VII. 7. – VIII. 13.

K
kiállítás

El-Hassan Róza a mai kelet-közép-európai kortárs művészeti színtér egyik legizgalmasabb és legsokoldalúbb alkotója. Rajzai, építészeti tervei egyszerre vizionálnak és mutatnak fel az otthonra mint olyanra vonatkozó „szélsőséges” megoldásokat utópisztikus módon. Az alkotó az elmúlt évek során egyre intenzívebben ásta bele magát az archaikus szíriai építészeti tanulmányozásába, és elkötelezett társadalomkritikai és emberi jogi aktivizmusának egy újabb fejezetét nyitotta meg azzal, hogy

témáit dolgozzák fel, ezek a fogalmak pedig a művész különféle jellegű, esetenként megszállott aktivizmusának jellemzésére is használhatóak.

Így már újvidéki kiállítását megelőzően is tudhattuk, El-Hassan Róza művészeti tevékenysége és alkotói figyelmének iránya a 90-es évek végétől szorosan összefonódott azokkal a történelmi, társadalmi, geopolitikai kataklizmákkal, amelyek meghatározták az egyén és az elnyomó politikai-hatalmi rendszerek viszonyait, háborús konfliktushelyzeteket és humanitárius katasztrófákat idéztek elő, minden vonatkozásban felforgatták és kilátástalanná

EL-HASSAN RÓZA:

Lombsátor Újvidéken (Szukkut), 2017, gyékénnyel és náddal fedett menedék helyi anyagokból, faágak vajdasági erdőkből, zöld lomb, vályog. Mögötte absztrakt falrajz, 270 cm magas

fotó: Marko Ercegović

művészi víziójában összekapcsolta az ökológiai alapú és autentikus arab népi építészeti évezredes hagyományát a szíriai háborús helyzet következtében kirobbant humanitárius katasztrófa enyhítésének és a földig rombolt nagyvárosok újjáépítésének egyik lehetséges, fenntartható megoldási módjával.

El-Hassan az utóbbi években Európa-szerte rendezett kiállításokat, amelyek az együttérzés architektúrájának ötletén alapultak, a művészeti aktivizmus, a szolidaritás és az ökodizáj

tették tömegek számára a mindennapi létezést. A délszláv háború embertelen etnikai tisztogatásai, a túlnépesedési paradigma globális geopolitikai következményei (a szerbiai Milica Tomić-tyal közösen reflektálnak erre I am overpopulation-feliratú pólókat nyomtatva és hordva), az izraeli-palesztin konfliktus erőszakmentes rendezésének víziója, a vallási alapú erőszak és az elnyomó rendszerek irracionális logikájának tombolása a vallási fundamentalizmus jegyében, a demokratikus társadalomfejlődés lehetőségei és az európai modernizmus korlátai az iszlám társadalmakban: ezek a globális léptékű témák, amelyeknek a személyes viszonylataikkal és az egyénre gyakorolt közvetlen

fotó: El-Hassan Róza

hatásukkal El-Hassan Róza műveinek tágabb kontextusát megteremtik. Az az érzékeny, empátiás és együttérző művészi-aktivista pozíció, amit saját alkotói stratégiájaként kialakított, hol nyilvánvalóbban, hol rejtettebb, szimbolikusabb formában, de folyamatosan jelen van műveiben. El-Hassan művészeti tevékenysége által nyíltan elköteleződött a Magyarországon élő, hátrányos

helyzetben élő közösségek mellett, ez pedig hozzájárult ahhoz, hogy kikísérletezzen és alkotásaiba építsen egy tradicionális és archaikus kreatív tudást.

Az elmúlt években létrehozott és Újvidéken is kiállításra került installációi releváns példái annak, hogyan gondolkodhatunk felelősségteljes módon a tömeges, globális migrációról, vagy az ökológiai katasztrófáknak a Közél-Keletre gyakorolt hatásáról. Ugyanakkor installációi bizonyos tekintetben az olcsónak tekinthető ökodizájn gyakorlatát is népszerűsítik.

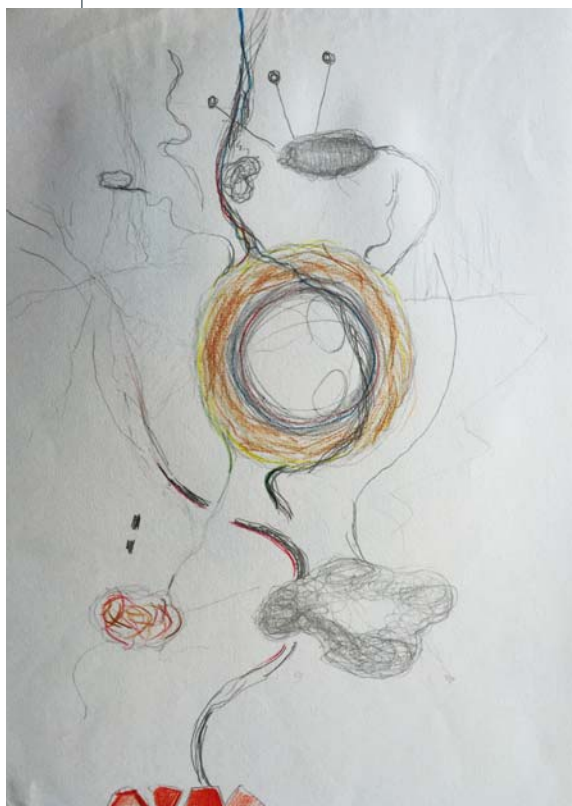
Újvidéki kiállításának címe: *Mint a madarak* (Kao ptice, kurátorok: Bencsik Barnabás és Sanja Kocić, építő: Branko Malesević) azt a mély meggyőződését hordozza, miszerint a művésznek érdekében áll, hogy közelebről tanulmányozza a természetet, hogy alapvető ismeretekhez jusson az emberi létezés tekintetében, hogy tanulmányozza az állatok viselkedésének logikáját, illetve a túlélési stratégiáikat, és ezen tapasztalatok alapján új forrásokhoz, megoldásokhoz jusson a globális kihívások kérdéseinek megválaszolása során.

Az újvidéki Kortárs Művészetek Múzeumának kiállítóterében középen egy olyan építészeti struktúrát épített, amely hagyományosnak tekinthető anyagokból, sárból, gallyakból, nádából készült. Erre az építményre reflektálnak rajzai, melyek a madárfészkek látszólagosan kaotikus felépítésére, ugyanakkor különböző pszichés állapotokra is utalnak.

Jelenlegi kiállításával, amelyben összekapcsolja korábbi, nagy méretű in-situ falirajzait és a komplex organikus építményeket, továbbá társadalmi elköteleződéséről tanúskodó építészeti kísérleteit, változékony harmóniában egyesíti az ősi szír és a modern építészet esztétikai és funkcionális értékeit.

El-Hassan Róza tevékenysége és művészi megoldásai mindenkor erőteljesen kapcsolódnak az aktuális társadalompolitikai kérdésekhez, tárgy- és anyaghasználata legtöbbször hétköznapi és ismerős, mégis mintha megkérdőjeleznék azt az állítást, hogy többé már nem létezik transzcendencia, metafizika a háború, a túltermelés, a mértéktelenség szülte magány közepette.

EL-HASSAN RÓZA:
Wicker structures 1.,
2009, gouache, papír,
35×25 cm

fotó: El-Hassan Róza

EL-HASSAN RÓZA: *Wicker structures 2.*, 2009,
gouache, papír, 35×25 cm

fotó: Marko Ercegović

EL-HASSAN RÓZA: *Breeze – Antwerpenben*, 2015, videó